

Comentariu la Cartea Apocalipsa 1-22: Partea B – W.J. Ouweneel

C. „Ceea ce va fi după acestea” (Apocalipsa 4.1-22.21)

Epilog (Apocalipsa 22.6-21)

„Și mi-a spus: «Aceste cuvinte sunt sigure și adevărate»” (Apocalipsa 22.6). În acest epilog există un triplu apel către cititor: mai întâi din partea îngerului, același, care i-a vorbit lui Ioan în Apocalipsa 21.9, apoi în versetul 8 din partea lui Ioan însuși și în final în versetul 16: „Eu, Isus”.¹ Domnul Isus Însuși a mărturisit despre aceste lucruri prin îngerii și profeții Săi. Dacă El, Domnul Însuși, vorbește, atunci cine este capabil să arunce în vânt cuvintele Sale? Da, Dumnezeu este Cel care vorbește aici: „Domnul, Dumnezeul duhurilor profeților” (versetul 6); acesta este Dumnezeu care domnea peste „duhuri”, interiorul spiritual al profeților, ca aici în Ioan.² Și vom vedea încă o dată cum Ioan este condus la închinare prin aceste viziuni (Apocalipsa 22.8).

„Domnul Dumnezeu ... a trimis pe îngerul Său să arate robilor Săi cele care trebuie să aibă loc în curând” (Apocalipsa 22.6b). Aici ne întoarcem la începutul cărții Apocalipsa³, unde se arată „ce trebuie să aibă loc în curând” (Apocalipsa 1.1). Cuvântul „curând” joacă un rol important în Apocalipsa, deoarece Domnul Isus spune de patru ori: „Eu vin curând”. El promite adunării din Filadelfia că va veni curând (Apocalipsa 3.11) și încheie cu aceeași promisiune: „Iată, vin curând” (Apocalipsa 22.7,12,20). 2 Petru 3.8 spune că pentru Domnul o mie de ani sunt ca o singură zi, prin urmare venirea Sa este „curând” pentru El. Nu există niciun eveniment menționat în Apocalipsa, care trebuie în orice caz să se împlinescă înainte de răpirea Bisericii. Pentru bisericile menționate în Apocalipsa 2 și 3, precum și pentru credincioșii de astăzi este valabil că Domnul Isus poate veni în orice moment. Dar pentru credincioșii, care trăiesc la sfârșitul istoriei Bisericii, acest mesaj este cu atât mai relevant. Nicio generație dinaintea noastră nu a avut atât de multe motive să ia în serios cuvintele rostite aici de Domnul Isus: „Eu vin curând”. În cei aproape două mii de ani de creștinătate, care se află în spatele nostru, „curând” a avut în principal un sens moral, dar pentru generația noastră înseamnă literalmente că venirea Domnului este foarte aproape (compară cu Apocalipsa 22.10). Prin urmare, cuvintele acestei cărți ar trebui să ne determine să așteptăm venirea Sa cu mai mult devotament.

¹ De altfel, este dificil să distingem între diferiții vorbitori de aici. În versetul 6 se pare că vorbește îngerul („el” din versetul 6 va fi probabil același cu cel din versetul 1), dar în versetul 7a este - fără tranziție - Hristos, Cel care vorbește. Este de înțeles că Greijdanus (pag. 324) Îl vede deja pe Hristos în versetul 6; este posibil să se înțeleagă că îngerul este purtătorul de cuvânt al lui Hristos, astfel încât cuvântul din versetul 7a vine tot din gura lui. Aceeași problemă apare în versetele 10 și 11 (probabil îngerul, dar posibil și Hristos) și în versetele 12 și 13 (Hristos). De asemenea, este posibil ca versetul 10 sau versetele 12-20a să fie un cuvânt continuu al lui Hristos (rostit sau nu de interlocutorul Său, îngerul), prin care El citează Duhul și mireasa în versetul 17. „Eu” din versetul 18 trebuie să fie, de asemenea, Hristos, în lumina versetului 20a.

² Acest verset este omologul din 1 Corinteni 14.32, unde duhurile profeților sunt supuse profeților însuși. Ambele sunt adevărate: Dumnezeu este cel care controlează viața spirituală (puterile și acțiunile naturale ale duhului) a profeților și manifestările lor prin Duhul Său, dar și profetul însuși este responsabil pentru ceea ce se petrece în el și iese din el. În Evrei 12.9, Dumnezeu este „Tatăl duhurilor”, adică Tatăl credincioșilor în sens spiritual (compară cu Numeri 16.22; 27.16).

³ Vezi nota de subsol 21 din Prolog: Apocalipsa 1.1-8.

„Ceea ce va fi după acestea”: Epilog (Apocalipsa 22.6-21)

„Și, iată, Eu vin curând! Ferice de cine păzește cuvintele profeției cărții acesteia” (Apocalipsa 22.7). Cel care păzește Cuvântul lui Dumnezeu, în acest caz cuvintele lui Hristos din această carte, este numit „fericit”. Aceasta este a șasea și penultima oară, când oamenii sunt numiți „fericiți” în Apocalipsa.

„Iar eu, Ioan, sunt cel care am auzit și am văzut acestea” (Apocalipsa 22.8). Ioan a fost atât de profund impresionat de ceea ce a văzut, încât putem înțelege că în el au apărut sentimente de închinare. Dar el consacră această închinare cuiva care nu avea dreptul la ea. Ca și în Apocalipsa 19.10, el cade la picioarele îngerului, pentru a i se închina.⁴ Este important că avem această scenă de două ori în Apocalipsa, pentru că și noi riscăm să admirăm instrumentul lui Dumnezeu mai degrabă decât pe Cel care ni Se arată prin acel instrument.

Duhul Sfânt vrea să ne îndrepte atenția nu către un înger sau către Ioan, ci către Domnul Isus. Dacă nu aducem închinarea Aceluia cărui I se cuvine, ratăm scopul revelației, și anume să ne îndreptăm inimile către Hristos, Mielul, către Cel care ne spune: „Eu vin curând”.

„Lui Dumnezeu închină-te” (Apocalipsa 22.9). Îngerul este doar un „împreună-rob cu tine și cu frații tăi, profeții, și cu cei care păzesc cuvintele cărții acesteia”. Toți cei care transmit cuvintele Apocalipsei - îngeri, apostoli, predicatori - sunt doar tovarăși de slujire între ei.

„Și mi-a spus: «Nu pecetlui cuvintele profeției cărții acesteia. Pentru că timpul este aproape»” (Apocalipsa 22.10). În Daniel 12.4, Duhul Sfânt îi poruncește explicit lui Daniel: „Pecetluiește cartea până la timpul sfârșitului”. În timpul lui Daniel, sfârșitul era încă departe; el trăia într-o altă epocă, într-un alt timp al mântuirii. Pentru noi, sfârșitul este aproape: începând de la moartea lui Hristos, totul a fost împlinit și noi nu trebuie decât să luăm și să avem parte. Apostolul poate spune în 1 Corinteni 10.11 că pentru noi „a venit sfârșitul veacurilor”. Veacurile au ajuns la împlinire în crucea Domnului Isus. Acesta este motivul pentru care Ioan poate scrie că este „ceasul din urmă” (1 Ioan 2.18). Profeția nu mai trebuie acum să fie pecetluită (închisă). Din zilele lui Ioan, însă, așteptarea venirii lui Hristos s-a diminuat. Dar, în aceste vremuri din urmă, cartea trebuie să fie redeschisă pentru noi, ca să spunem așa, astfel încât inimile noastre să se încălzească din nou la gândul iminentei veniri a Domnului Isus.

„Timpul este aproape” (Apocalipsa 22.10b). Strigătul de la miezul nopții a răsunat: „Iată mirele” (Matei 25.6), iar fecioarele s-au trezit din somn; nu numai cele înțelepte, ci și cele nechibzuite. În creștinătate, există un contrast tot mai mare între cei înțelepți și cei nechibzuți. De aceea citim în Apocalipsa 22.11: „Cine este nedrept să continue nedreptatea; și cine este întinat, să se întineze în continuare”. Cine nu vrea să asculte de această carte, să continue și mai mult în necurăția lui. „Și cine este drept să practice în continuare dreptatea; și cine este sfânt să fie sfințit în continuare”. Dacă Domnul ar veni astăzi, ar fi credincioșii mulțumiți cu sfințirea lor? Și dacă venirea Sa este puțin amânată, nu ar trebui ei să se străduiască să fie mai sfinți și mai drepți decât sunt acum în comportamentul lor practic? Și aceasta nu numai în vederea venirii Sale, ci și în vederea acestei lumi, de care trebuie să se separe tot mai clar; o lume în care nedreptatea este în creștere și în care dreptatea și sfințenia noastră ar trebui să devină tot mai vizibile.

Hristos se adresează din nou Bisericii Sale și spune: „Iată, Eu vin curând și răsplata Mea este cu Mine” (Apocalipsa 22.12). Promisiunea venirii Sale este legată aici de răsplata promisă și nu mai este legată de anumite evenimente profetice. Hristos va onora fiecare dovadă de dreptate

⁴ Posibil, totuși, nu neapărat același înger ca în Apocalipsa 19.10. Acolo este vorba de îngerul din Apocalipsa 17.1, aici de îngerul din Apocalipsa 21.9. În ambele cazuri este „unul dintre îngerii care avuseseră cele șapte potire”.

„Ceea ce va fi după acestea”: Epilog (Apocalipsa 22.6-21)

din viața noastră. Necredincioșii și-au primit deja „răsplata” pe pământ, cum ar fi, de exemplu, onoarea din partea semenilor lor (Matei 6.2,5,16). Dar credincioșii care năzuiesc după sfințenie și dreptate nu sunt foarte onorați de semenii lor; ei nu au nicio răsplată aici. Este ca și cum Domnul le-ar spune: „Aveți răbdare, răsplata Mea vine cu Mine; am văzut toate umilințele pe care le-ați îndurat și voi veni „să dau fiecăruia după cum va fi fapta lui” (Apocalipsa 22.12b; compară cu 2 Corinteni 5.10,11). Mai avem puțin timp de îndurat până la venirea Lui; mai este încă de lucrat pentru El, pe care El va ști cum să-l aprecieze în curând la justa lui valoare.

El se prezintă în toată măreția Sa divină: „Eu sunt Alfa și Omega” (Apocalipsa 22.13).⁵ Prima și ultima literă din alfabetul grecesc închid întregul Cuvânt al lui Dumnezeu. Prima și ultima literă a alfabetului grecesc includ întregul Cuvânt al lui Dumnezeu, tot ceea ce El a revelat de-a lungul secolelor. El este singurul care poate spune: „Eu sunt Cuvântul lui Dumnezeu”. Toate gândurile lui Dumnezeu sunt unite și exprimate în Persoana Sa. El este, de asemenea, „Cel dintâi și Cel din urmă”, un titlu pe care Dumnezeu îl folosește pentru Sine Însuși în Isaia 44.6 și 48.12. Dar în versetul nostru este un Om care o spune despre Sine, Omul care S-a smerit, dar care era înaintea tuturor lucrurilor și va fi întotdeauna „Eu sunt”, din eternitate în eternitate. El este „Începutul și Sfârșitul”. „Începutul” aici nu înseamnă că El Însuși avea un început, nu, El este Creatorul, „Începutul [originea] creației lui Dumnezeu” (Apocalipsa 3.14). Și El este, de asemenea, „Sfârșitul”, pentru că El este Cel care duce toate lucrurile la împlinire (compară cu Apocalipsa 10.7). În El, lucrurile își găsesc începutul și sfârșitul (vezi Apocalipsa 1.8,11,17; 2.8; 21.6).

„Ferice⁶ de cei care își spală hainele, ca să aibă drept la pomul vieții și să intre pe porți în cetate!” (Apocalipsa 22.14). Este deci „dreptul” dependent de faptele lor? Desigur, faptele noastre nu stau la baza justificării noastre și a poziției noastre cerești. În privința aceasta nu va exista nicio diferență între credincioși în cer. Apocalipsa 1.5b spune: „Aceluia care ne iubește și ne-a spălat de păcatele noastre în sângele Său”. Acest sânge al Mielului este singura bază pentru dreptul nostru la pomul vieții. Toți cei care au parte de „cetate” (Noul Ierusalim) sunt păcătoși pierduți prin natura lor, care au învățat prin har să-și spele hainele lungi și să le albească în sângele Mielului (Apocalipsa 7.14). Nu ei înșiși sunt cei care s-au curățat de necurăția lor, aceasta este numai lucrarea harului lui Dumnezeu. Dar, pe de altă parte, există și latura responsabilității umane, și despre aceasta este vorba în acest verset.⁷ Hainele vorbesc despre umblarea noastră, despre comportamentul nostru exterior. Este vorba despre oameni care, prin credință, au avut păcatele spălate de sângele Mielului și care, de asemenea, dovedesc prin comportamentul lor că au fost spălate. Aceasta se poate vedea în îmbrăcămintea lor, care nu mai are nici măcar o pată, și, de asemenea, în modul lor de viață. Ei au parte de aceste binecuvântări glorioase: pomul vieții și cetatea.

⁵ A se vedea nota de subsol 20 din Prolog: Apocalipsa 1.1-8.

⁶ A șaptea și ultima „fericire” din Apocalipsa. este pronunțată de diferite persoane: de Ioan (Apocalipsa 1.3; 20.6), de un glas din cer (Apocalipsa 14.13), de Hristos sau de Ioan (Apocalipsa 16.15), de unul dintre cei șapte îngeri (Apocalipsa 19.9), de Hristos sau de înger (Apocalipsa 22.7,14). De altfel, cine sunt cei fericiți aici? Numai sfinții din timpul de după răpire înviați poartă „haina lungă” (în greacă: *stole*) în Apocalipsa (Apocalipsa 6.11; 7.9,13,14; compară versetul 14 cu Apocalipsa 22.14) și ei „intră în cetate” (care este desigur viitoare), în timp ce Biserica *este* cetatea (vezi Apocalipsa 21.2,9,10,27). Biserica nu este îmbrăcată în *stolai*, ci în *himatia* („haine, veșminte”) (Apocalipsa 3.5; 4.4).

⁷ „Spală” este la timpul prezent și denotă o acțiune continuă, în timp ce „a spălat” din Apocalipsa 7.14 este aorist și denotă o acțiune care se face la un moment dat. În Apocalipsa 7.14 este vorba despre convertire, dar în versetul nostru este vorba (de asemenea) despre o umblare curată.

„Ceea ce va fi după acestea”: Epilog (Apocalipsa 22.6-21)

Și ceilalți? Ei vor fi „afară”, în afara cetății, în afara lumii noi; ce soartă îngrozitoare! Astăzi, necredincioșii sunt încă invitați să se convertească, și așa va rămâne atâta timp cât va mai exista timp de har. Dar va veni momentul solemn, când toți vor fi „afară”, nu doar în afara cetății, ci în iazul cu foc (Apocalipsa 21.8). „Afară sunt câinii⁸ și vrăjitorii și curvarii și ucigașii și idolatrii și oricine iubește și practică minciuna” (Apocalipsa 22.15). Dacă nu se convertesc astăzi, ei vor fi în curând pierduți pentru eternitate.

Această carte, și prin urmare și Biblia, se încheie cu promisiuni glorioase pentru credincioși și anunțuri îngrozitoare pentru necredincioși. Vrem să ne oprim mai întâi la promisiuni. Domnul ni se adresează personal: „Eu, Isus” (Apocalipsa 22.16). Aici nu este vorba despre un cuvânt cu caracter profetic. Profețiile se referă la acest pământ și nu la Biserică ca atare (desigur, la creștinătate ca mărturie responsabilă pe pământ). În capitolul 1, care se încadrează parțial în afara părții profetice în sens restrâns, apostolul cântă un imn de laudă: „A Aceluia care ne iubește...” Aceasta nu este profecie; acesta este apostolul care cântă despre Domnul și Mântuitorul său. Și astfel părăsim și la sfârșitul Apocalipsei domeniul îngust al profetiei, pentru a auzi aceste cuvinte glorioase din gura Domnului Isus.

„Eu, Isus” - acesta este întotdeauna Numele Omului smerit, al Mielului, care a fost înjunghiat pe pământ, al Celui Răstignit: „Eu, Isus, am trimis⁹ pe îngerul Meu, ca să vă mărturisească [la plural!] acestea în adunări” (Apocalipsa 22.16). Acesta este același gând ca în Apocalipsa 1.1,4; prin acesta se leagă începutul și sfârșitul Apocalipsei. El se adresează „adunărilor”, „bisericii”; acestea sunt în primul rând cele șapte biserici din Asia, dar și întreaga Sa Biserică de pe pământ.

„Eu sunt Rădăcina și Vlăstarul lui David” (Apocalipsa 22.16b). El este Rădăcina (vezi Apocalipsa 5.5; Isaia 11.1,10) și Vlăstarul (sau pur și simplu: Fiul) lui David, în care se vor realiza promisiunile Împărăției lui Dumnezeu. Prin El, se împlinesc „harurile, cele de crezut ale lui David” (Faptele apostolilor 13.34), de fapt toate binecuvântările pentru Israel și popoare. Dar pentru Biserică Sa, El este „Steaua strălucitoare de dimineață”. Israel nu Îl va cunoaște niciodată ca Stea de dimineață; acesta este privilegiul exclusiv al credincioșilor din actuala epocă. Ei nu trebuie să aștepte să răsără Soarele dreptății (Maleahi 4.2). Hristos va apărea într-adevăr pe pământ în acest fel, dar Biserică va fi atunci de mult timp la El. Ceea ce așteaptă ea vine înainte de răsăritul soarelui, Steaua strălucitoare de dimineață. Dacă lucrurile stau bine pentru noi, Steaua de dimineață a „răsărit” deja în inimile noastre (2 Petru 1.19) înainte ca ea să apară pe cer. Atunci lumea va fi într-un somn adânc și nu va vedea nimic (compară cu 1 Tesaloniceni 5.4-7). Dar credincioșii vor întâmpina Steaua de dimineață cu bucurie. „Chiar și” credincioșii din Tiatira vor primi Steaua de dimineață (Apocalipsa 2.28); lor li se promite că ei vor fi prezenți la răpirea Bisericii, chiar dacă au înțeles puțin despre aceasta. Domnul se adresează aici tuturor celor care înțeleg ce reprezintă Steaua de dimineață. Aceștia se bucură de Isus, Steaua strălucitoare de dimineață, nevăzută de lumea adormită, care Se va arăta pentru ai Săi, înainte ca ziua Împărăției să răsără. Acum este încă noapte, dar noaptea este mult înaintată (Romani 13.12). Sunt inimile credincioșilor veghetoare, sau dorm ca lumea, care este în somnul morții? Îl așteaptă ele cu adevărat, pe El, Steaua strălucitoare de dimineață?

⁸ „Câinele” în Deuteronomul 23.18 („prețul unui câine”) este un bărbat prostituat. În Filipeni 3.2, „câine” într-un sens mai general înseamnă cel care face răul (compară cu Psalmul 22.16,20; Isaia 56.10).

⁹ Aceasta nu este în contradicție cu versetul 6, ci dimpotrivă, este o dovadă a dumnezeirii lui Hristos: acest „Isus” este Același cu Domnul Dumnezeu care Și-a trimis îngerul. Compară versetul 13 cu Apocalipsa 1.8; 21.6 pentru o dovadă similară.

„Ceea ce va fi după acestea”: Epilog (Apocalipsa 22.6-21)

„Și Duhul și mireasa spun: «Vino!»” (Apocalipsa 22.17). Nici măcar Duhul Sfânt nu se simte ca acasă în această lume. Credincioșii se simt uneori acasă aici, dar Duhul tânjește după momentul în care va intra în gloria cerească împreună cu Biserica. Și mireasa spune (în puterea Duhului): „Vino!” Ea nu spune: „Vino curând”; Domnul Însuși spune asta. Dacă, totuși, El Se lasă așteptat, atunci trebuie să acceptăm aceasta, pentru a învăța să perseverăm în speranță (compară cu 1 Tesaloniceni 1.3). Dar dorința miresei este totuși: „Vino!”. Toți credincioșii adevărați fac parte din această mireasă, chiar dacă nu fiecare credincios așteaptă cu dor mare venirea Sa. Dar apoi, Cuvântul lui Dumnezeu Se adresează fiecărui credincios în parte: „Și cine aude să spună: «Vino!»” Fiecare creștin credincios, care aparține miresei, este chemat aici să semene și el practic cu o mireasă, care își așteaptă mirele. Inima miresei strigă: „Vino!”; oare vine un ecou și din inimile noastre?

Apoi există un alt grup. Sunt cei care nu au băut niciodată din apa vieții, care sunt însetați de Dumnezeu, care doresc și ei să facă parte din mireasă. Ei sunt cu toții invitați aici să vină și să bea.¹⁰ Cei care încă sunt însetați trebuie să știe că astăzi este încă ziua harului. Cei care doresc pot lua apa vieții; ea este disponibilă „gratuit” (compară cu Isaia 55.1). Cei care doresc se pot alătura miresei, pot merge cu ea pe calea spre glorie și pot striga împreună cu ea: „Vino!”

Apoi urmează un alt îndemn: să nu se adauge nimic la acest cuvânt (compară cu Proverbele 30.6; Deuteronomul 4.2; 12.32). Vedem din ce în ce mai des că oamenii îndrăznesc să adauge propriile lor gânduri la Cuvânt și să lase afară ceea ce nu le place. „Eu mărturisesc oricui aude cuvintele profeției cărții acesteia: dacă adaugă cineva la acestea, Dumnezeu îi va adăuga plăgile scrise în această carte” (Apocalipsa 22.18). Cât de solemne sunt aceste cuvinte de la sfârșitul Apocalipsei, de fapt al întregii Biblii (pentru că aceste îndemnuri trebuie aplicate întregului Cuvânt). „Și dacă scoate cineva din cuvintele cărții profeției acesteia, Dumnezeu îi va scoate¹¹ partea de la pomul vieții și din cetatea cea sfântă, cele scrise în această carte” (Apocalipsa 22.19). Nu spune mult faptul că textul cărții Apocalipsa este unul dintre cele mai rele texte dintre toate cărțile biblice transmise?¹² Atât de multe mâini au copiat acest text, iar în această carte s-au strecurat cele mai multe erori. Din fericire, cele mai multe dintre ele pot fi corectate, astfel încât avem aproape textul de bază corect. Dar se pare că vrăjmașul a vizat în principal această carte; ca să nu mai vorbim de critica biblică, care a încercat să deducă cartea din astrologia și mitologia păgână, din apocalipticul iudaic și de oriunde altundeva. Oricine procedează în acest fel cu Cuvântul lui Dumnezeu, Dumnezeu Se va ocupa de el în consecință. El nu va avea parte de Noul Ierusalim, ci va fi judecat împreună cu cei răi.

¹⁰ Pe baza presupusei paralele dintre această „venire” și dublul „Vino!” din versetul 17a, unii comentatori (Ladd, pag. 294; Mounce, pag. 395) consideră că versetul 17a trebuie interpretat în lumina versetului 17b și că dublul „Vino!” este deci și o invitație adresată lumii, în opinia mea fără motive suficiente; paralela cu versetul 20b este prea evidentă, pentru ca versetul 17a să se adreseze altcuiva decât lui Hristos.

¹¹ Această „scoatere” nu înseamnă că există ceva de forma unei căderi a sfinților, ci că partea din pom și din cetate, care ar fi putut fi înșușită prin credință, trece pe lângă cel care lezează Cuvântul lui Dumnezeu. Versetele 18 și 19 văd în această lezare o dovadă că ea este o expresie a minții umane căzute, necredincioase și orbite.

¹² Este posibil ca Ioan să-i aibă în vedere aici pe copiiști, care sunt prea ușor înclinați să omită sau să adauge cuvinte. Apocalipsa este plină de exemple. Chiar în versetul 19, „pom” este schimbat în „carte” în unele manuscrise. În versetul 14, cuvintele „cei care își spală hainele” sunt înlocuite cu cuvintele similare din greacă „cei care împlinesc poruncile Lui”, ceea ce favorizează învățătura conform căreia viața eternă este acordată pe baza faptelor. Și în versetul 21 manuscrisele sunt iremediabil în dezacord (a se vedea nota de subsol 14). Sensul principal al versetelor 18 și 19 este însă că ascultătorii din cele șapte biserici (Apocalipsa 1.3,4) nu adaugă nimic la cuvânt sau omit ceva, adică denaturează mesajul (compară cu Galateni 1.6,7).

Acum, Domnul Isus Însuși încheie această carte. Ultimul cuvânt Îi aparține Lui, nu vocilor și tunetului din care răsună revelația, nu altarului și nu mării mulțimi. Toți au avut cuvântul, dar El este ultimul, Omega, care are întotdeauna ultimul cuvânt. „Cel care mărturisește acestea spune: «Da, Eu vin curând!»” (Apocalipsa 22.20). El a pus mărturia Sa în această carte și tot El este cel care, pentru a treia oară în acest capitol, proclamă promisiunea venirii Sale în curând. Toți cei care vor să fie credincioși și spirituali trebuie să fie impresionați când Domnul vorbește în acest fel și răspund: „Amin! Vino, Doamne Isuse!”¹³

Oare nu va fi minunat să asistăm toți împreună la acest moment, în care Domnul Isus Se va întoarce pentru a ne lua de pe pământ și a ne introduce în gloria cerească? Va fi îngrozitor pentru acest pământ, dar într-o zi acest moment trebuie să vină. Atunci vom fi la El pentru totdeauna. S-ar putea să mai treacă ceva timp până când va veni acel moment, dar în așteptarea lui rămânem cu aceste cuvinte liniștitoare: „Harul Domnului Isus [Hristos] fie cu toți [sfinții]”¹⁴ (versetul 21). Cu toți, cu cei puternici și cei slabi, cu cei mari și cei mici, cu toți cei care așteaptă cu nerăbdare venirea Sa și cu credincioșii care abia se gândesc la ea. Cu toții avem nevoie de har în locul în care Domnul Isus ne-a așezat până la venirea Sa. Acest har este disponibil pentru noi. Fie ca acest har să fie cu noi și inimile noastre să se bucure de el. „Amin! Vino, Doamne Isuse!”

Tradus din: Das Buch der Offenbarung, „*Epilog*”, pag. 520-529,
Editura CLV, ediția 1995.

¹³ Compară aramaicul *marana ta* sau *maran eta* (grecesul *marana tha*, 1 Corinteni 16.22): „Doamne, vino!” (mai bine decât explicația *maran ata*, „Domnul vine”).

Johnson (pag. 603) îl citează pe Cullmann, care vede aici o trimitere la Apocalipsa 1.10 („Ziua Domnului”). Biserica primară a văzut în expresia „Ziua Domnului” ca fiind ziua învierii, adică prima zi a săptămânii (pe bună dreptate, după părerea mea; a se vedea nota de subsol 4 din comentariul la Apocalipsa 1.9-20). Așa cum Hristos S-a arătat viu ucenicilor Săi în acea zi (Luca 24.36-49; Ioan 20.19,23), Biserica credea că El era prezent în mijlocul lor și în prima zi a săptămânii, la celebrarea Cinei Domnului (compară cu Faptele apostolilor 20.7). La sfârșitul Cinei Domnului, în liturgia Bisericii primare erau rostite cuvintele: „Amin, vino, Doamne Isuse!” (compară Didahia 10.6), deoarece Hristos Se va arăta din nou Adunării Sale la întoarcerea Sa și Cina Domnului va deveni atunci masa de sărbătoare mesianică (compară cu 1 Corinteni 11.26).

¹⁴ Copiștii par să fi ignorat complet avertismentul din versetele 18 și 19 de aici. O selecție din lecturi: mai întâi „Domnul”, „Domnul Isus”, „Domnul Isus Hristos”, „Domnul nostru Isus”, „Domnul nostru Isus Hristos”; apoi „cu toți”, „cu toți oamenii”, „cu voi toți”, „cu noi toți”, „cu sfinții”, „cu voi sfinții”, „cu toți sfinții”, „cu toți sfinții Lui”, „peste toți sfinții în vecii vecilor”; și la sfârșit: cu și fără „Amin”, sau chiar „Amin, Amin”. Ediția Nestlé-Aland favorizează: „Harul Domnului Isus [fie] cu toți” (fără „Amin”) (a se vedea Metzger).

De altfel, este neobișnuit ca o carte apocaliptică să se încheie cu o astfel de urare pentru har. Așa cum Apocalipsa începe ca fiind o scrisoare (Apocalipsa 1.4 și altele), tot așa se încheie, ca și epistolele lui Pavel.